

O'ZBEKISTONDA MAKTAB TA'LIMI TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI

Akramova Zilola Ikromjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti, boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20137706>

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda maktab ta'limi sohasida amalga oshirilayotgan tub islohotlar, xususan, "Prezident maktablari", "Ixtisoslashtirilgan maktablar" hamda yangi Milliy o'quv dasturining mazmun-mohiyati tahlil qilinadi. Ta'lim sifatini oshirishda zamonaviy metodika va raqamli texnologiyalarning o'rni yoritilgan. Shuningdek, o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish va xalqaro baholash tizimlarining ahamiyati batafsil bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim islohoti, Milliy o'quv dasturi, inklyuziv ta'lim, kreativ fikrlash, PISA reytingi, raqamlashtirish, pedagogik mahorat, zamonaviy metodika.

Аннотация: В данной статье анализируются коренные реформы в системе школьного образования Узбекистана, в частности деятельность «Президентских школ», «Специализированных школ» и содержание новой Национальной учебной программы. Освещается роль современной методики и цифровых технологий в повышении качества образования. Также подробно описано значение повышения профессионального мастерства учителей и международных систем оценки.

Ключевые слова: Реформа образования, Национальная учебная программа, инклюзивное образование, креативное мышление, рейтинг PISA, цифровизация, педагогическое мастерство, современная методика.

Abstract: This article analyzes the fundamental reforms implemented in the school education system of Uzbekistan, specifically the activities of "Presidential Schools", "Specialized Schools" and the essence of the new National Curriculum. The role of modern methodology and digital technologies in improving the quality of education is highlighted. In addition, the importance of improving teachers' professional skills and international assessment systems is described in detail.

Keywords: Education reform, National Curriculum, inclusive education, creative thinking, PISA ranking, digitalization, pedagogical mastery, modern methodology

KIRISH

Bugungi kunda Yangi O'zbekistonni barpo etishning eng muhim sharti va poydevori sifatli ta'lim tizimidir. Davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek: "Biz o'z oldimizga mamlakatimizda Uchinchi Renessans poydevorini barpo etishdek ulug'vor maqsadni qo'ygan ekanmiz, buning uchun yangi Xorazmiylar, Beruniylar, Ibn Sinolar, Ulug'beklar, Navoiy va Boburlarni tarbiyalab beradigan muhit va sharoitlarni yaratishimiz kerak. Bunda, avvalo, ta'lim va tarbiyani rivojlantirish, o'qituvchilarning obro'-e'tiborini yuksaltirish hal qiluvchi ahamiyatga ega." Ushbu strategik maqsad yo'lida maktab ta'limi tizimi to'liq qayta ko'rib chiqilmoqda. Islohotlarning asosiy drayveri sifatida o'quvchilarda nafaqat nazariy bilim, balki amaliy ko'nikmalarni shakllantirish, ularni global mehnat bozoriga raqobatbardosh kadrlar qilib tayyorlash belgilangan Maktab ta'limini isloh qilish — bu shunchaki bino qurish yoki darsliklarni almashtirish emas, balki jamiyatning tafakkur tarzini yangilash, yosh avlodni global raqobatga tayyorlash va ta'limni iqtisodiyot bilan uzviy bog'lash demakdir. So'nggi yillarda

mamlakatimizda ta'lim tizimini tubdan transformatsiya qilish bo'yicha qabul qilingan strategik dasturlar o'qitish metodikasidan tortib, boshqaruv tizimigacha bo'lgan barcha jarayonlarni qamrab olmoqda. Ushbu modernizatsiya jarayonlari o'quvchini shunchaki ma'lumot qabul qiluvchi shaxsdan, ma'lumotni tahlil qiluvchi, ijodiy yondashuvchan va hayotda o'z yo'lini mustaqil topa oladigan yetuk komil insonga aylantirishga yo'naltirilgan.

ASOSIY QISM

O'zbekiston maktab ta'limidagi islohotlar keng ko'lamli bo'lib, ular tizimning barcha bo'g'inlarini qamrab olmoqda. Avvalo, eski, faqat nazariy bilimlarni yod olishga yo'naltirilgan ta'lim modelidan voz kechildi va yangi Milliy o'quv dasturi amaliyotga joriy etildi. Ushbu dastur Finlandiya va Singapur kabi ta'limi rivojlangan davlatlar tajribasi asosida ishlab chiqilgan bo'lib, unda fanlararo integratsiya hamda o'quvchi shaxsini rivojlantirishga asosiy urg'u berilgan. Mazkur jarayonda darsliklarning yangi avlodi yaratildi, ularda o'quvchilarning mantiqiy, tanqidiy va kreativ fikrlashini shakllantiruvchi topshiriqlar majmuasi o'rin oldi. Shu bilan birga, iqtidorli yoshlar bilan ishlashning mutlaqo yangi tizimi — Ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalari agentligi tasarrufidagi Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablar tarmog'i kengaytirildi. Ushbu maktablar ta'limda o'ziga xos "lokomotiv" vazifasini o'tab, Cambridge xalqaro o'quv dasturlarini mamlakatimiz ta'lim muhitiga muvaffaqiyatli moslashtirmoqda. Islohotlarning yana bir muhim bo'g'ini pedagog kadrlar salohiyatini oshirish bilan bog'liqdir. So'nggi yillarda o'qituvchilarning ijtimoiy mavqeyini ko'tarish, ularning ish haqlarini bosqichma-bosqich oshirish hamda xalqaro sertifikatga ega bo'lgan ustozlarga tabaqalashtirilgan ustamalar to'lash tizimi yo'lga qo'yildi. Bu o'z navbatida o'qituvchilar o'rtasida sog'lom raqobatni vujudga keltirdi. "Uzluksiz kasbiy ta'lim" elektron platformasi orqali har bir pedagog o'zining individual trayektoriyasi bo'yicha malakasini oshirish imkoniga ega bo'ldi. Maktablarning moddiy-texnik bazasini yaxshilash hamda raqamlashtirish jarayonlari ham jadallashdi. "Zamonaviy maktab" loyihasi doirasida chekka hududlardagi maktablar ham yuqori tezlikdagi internet va zamonaviy AKT qurilmalari bilan jihozlanmoqda. "e-maktab" tizimi o'quv jarayonidagi qog'ozbozlikka chek qo'yib, ota-ona, maktab va o'quvchi o'rtasidagi aloqani shaffoflashtirdi. O'zbekistonning PISA, PIRLS va TIMSS kabi xalqaro baholash dasturlarida ishtirok etishi esa milliy ta'lim sifatini dunyo standartlari darajasida monitoring qilish imkonini bermoqda. Bu jarayonlar natijasida maktab bitiruvchilarining nafaqat bilim darajasi, balki ularning hayotda o'z o'rnini topish ko'nikmalari ham sezilarli darajada yuksalmoqda. Shuningdek, inklyuziv ta'limga alohida e'tibor qaratilib, imkoniyati cheklangan bolalarning sog'lom tengdoshlari bilan birga ta'lim olishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratilmoqda, bu esa jamiyatda ijtimoiy tenglik va adolat tamoyillarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Modernizatsiyaning eng muhim yo'nalishi — nazariy yodlashdan voz kechib, amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga o'tishdir. Finlandiya va Singapur kabi davlatlar tajribasi asosida ishlab chiqilgan Milliy o'quv dasturi fanlararo integratsiyani ta'minlamoqda. Bunda asosiy urg'u tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodkorlikni rivojlantirishga qaratilgan. Xususan, STEM (fan, texnologiya, muhandislik va matematika) yondashuvi darsliklarning yangi avlodiga asos qilib olindi

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistondagi maktab ta'limi islohotlari shunchaki tashkiliy o'zgarish emas, balki jamiyatning intellektual salohiyatini tubdan yangilashga qaratilgan strategik harakatdir. Islohotlarning pirovard maqsadi — har bir o'quvchini mustaqil hayotga

tayyor, kamida ikkita chet tilini mukammal biladigan, zamonaviy axborot texnologiyalarini o‘zlashtirgan va jahon andozalari darajasida fikrlay oladigan barkamol shaxs qilib tarbiyalashdir. Maqolada ko‘rib chiqilgan o‘zgarishlar Uchinchi Renessans poydevorini qurish yo‘lidagi muhim qadam bo‘lib, mamlakatning kelajakdagi iqtisodiy va madaniy taraqqiyotini belgilab beradi.

Biz bugun amalga oshirayotgan islohotlarning samarasi ertaga jahonning eng nufuzli reytinglarida, o‘quvchilarimizning xalqaro olimpiadalardagi g‘alabalarida va eng muhimi, milliy iqtisodiyotimizning innovatsion rivojlanishida o‘z aksini topadi. Modernizatsiya strategiyasi maktabni nafaqat bilim maskani, balki har bir bola o‘z iste‘dodini kashf etadigan, erkin fikrlaydigan va zamonaviy dunyo chaqiriqlariga javob bera oladigan ijtimoiy-madaniy markazga aylantirmoqda. Zero, ta‘limga kiritilgan sarmoya — bu kelajakka, mamlakatning barqaror taraqqiyotiga va xalqning farovonligiga kiritilgan eng ishonchli sarmoyadir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O‘zbekiston strategiyasi". – Toshkent: "O‘zbekiston" nashriyoti, 2021. – 464 b. (112-115 betlar).
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "O‘zbekiston Respublikasi xalq ta‘limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida" (PF-5712-son, 2019-yil 29-aprel).
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "Yangi O‘zbekistonning 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida" (PF-60-son, 2022-yil 28-yanvar).
4. Safarova R. va boshqalar. "Umumiy o‘rta ta‘lim mazmunini modernizatsiyalashning pedagogik strategiyalari". – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2018. – 230 b.
5. Yuzayeva S. "Ta‘lim tizimida innovatsion texnologiyalar". O‘quv qo‘llanma. – Toshkent: "Adabiyot uchqunlari", 2017. – 186 b.